

Datum
23 november 2021

uw email / brief
11 oktober 2021

Bijlage
-

Behandeld door
Sanne Verbeek

Zaaknummer
807937

Onderwerp

Reactie op Ontwerpbesluit Aanvullende Strategische Voorraden (ASV) drinkwater Provincie Gelderland (zaaknummer 2021-010923)

Geacht college van Gedeputeerde Staten van Gelderland,

Op 11 oktober ontvingen wij uw bericht inzake uw Ontwerpbesluit Aanvullende Strategische Voorraden (ASV) drinkwater, welke van 20 oktober en tot en met 30 november 2021 ter inzage ligt. Wij maken graag gebruik van deze mogelijkheid om op het ontwerpbesluit te reageren. U ontvangt hierbij onze zienswijze op bovengenoemd ontwerpbesluit.

1. Inleiding

Door bevolkingsgroei en economische groei kan de vraag naar drinkwater in Nederland in de komende jaren flink stijgen. Daarnaast verandert het klimaat en wordt de bodem steeds intensiever gebruikt. De provincie Gelderland wil ervoor zorgen dat er ook in de toekomst voldoende drinkwater is: daarom wordt grondwater gereserveerd voor de toekomstige drinkwatervoorziening. Om de kwaliteit -en daar mee de betaalbaarheid- van dat water goed te houden zijn extra beschermende maatregelen nodig. Ten aanzien van de uitbreiding is door de provincie Gelderland aangegeven dat *'gekeken is naar een zekere spreiding over Gelderland, zodat de lasten niet in één regio terecht komen. Daarnaast is bij de begrenzing van de drinkwaterreserveringsgebieden waar mogelijk rekening gehouden met andere functies, zoals bestaand stedelijk gebied, bedrijventerreinen en kansen voor geothermie'*.

Bovenstaande trekt de gemeente Rheden niet in twijfel, we erkennen het belang van de reserveringsgebieden. Maar toch vinden we dat het resultaat erg belastend is voor onze gemeente. Dit omdat met de reservering nagenoeg de gehele gemeente Rheden is aangemerkt.

2. Aanwijzing drinkwaterreserveringsgebieden (ASV-gebieden)

Het onderzoek dat in opdracht van de provincie Gelderland de afgelopen jaren uitgevoerd is, geeft een duidelijk beeld waarom de 11 ASV-gebieden zijn gekozen voor de toekomstige winning van drinkwater in Gelderland.

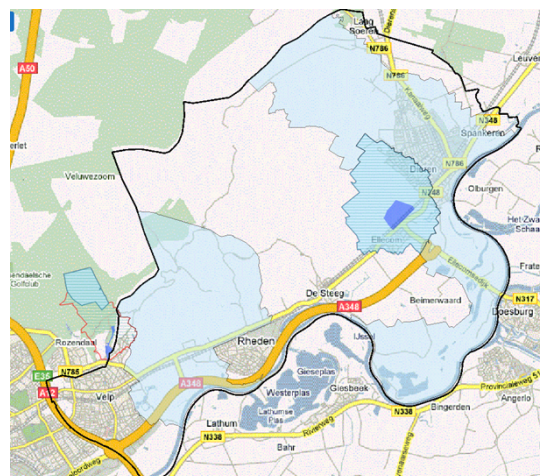
Van de 11 ASV-gebieden vallen 3 kwetsbare ASV-gebieden binnen onze gemeente (zie afbeelding):

1. Olburgen-Doesburg;
2. Velp-Doesburg en;
3. Liemers-West.

Bovengenoemde ASV-gebieden zijn aanvullend op de twee bestaande drinkwaterwinningen binnen gemeente Rheden:

4. Ellecom-Dieren en;
5. Pinkenberg.

Gezien bovenstaande wordt een groot deel van de gemeente als winning/beschermingsgebied aangewezen, met de bijbehorende voorwaarden.

Het is duidelijk dat het vinden van goede drinkwaterreserveringsgebieden zo lastig is gebleken dat de voorgenomen spreiding niet helemaal gelukt is. Het overgrote deel van onze gemeente valt straks of in grondwaterbeschermingsgebied of in drinkwaterreserveringsgebied. De gemeente Rheden gaat dus een belangrijke leverancier van drinkwater worden. Dit betekent dat andere gemeenten het profijt hebben doordat ze 'ons' schone grondwater drinken, waarbij gemeente Rheden samen met onze inwoners en ondernemers, de lasten heeft en de nadelen daarvan ondervinden.

Naamgeving wijzigen van het ASV-gebied Velp-Doesburg

Ons voorstel is om de naam van ASV-gebied Velp-Doesburg te wijzigen naar Velp-Rheden. Dit omschrijft geografisch gezien beter de ligging. Dit is tevens door de provincie Gelderland zelf ook als suggestie aangegeven tijdens de bijeenkomst van 11 juni 2021.

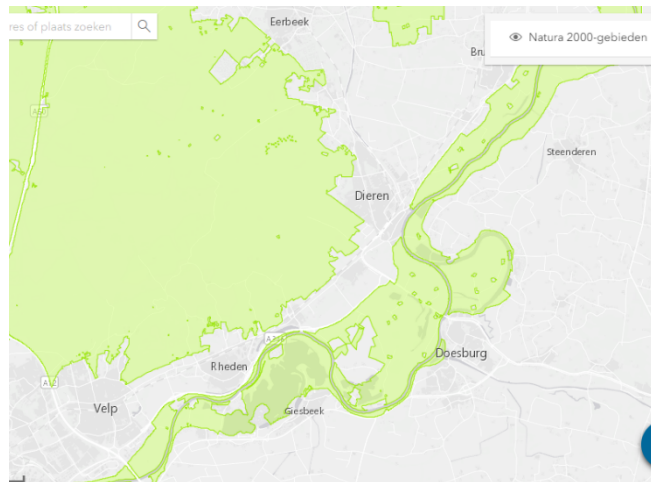
3. Zienswijze

We maken ons zeer grote zorgen en voorzien grote problemen voor onze gemeente.

Door de aanwijzingen en de daarbij behorende voorwaarden voorzien we negatieve gevolgen voor onze bedrijvigheid/economie en voor de (versnellings)opgaven zoals de warmte-/energietransitie en klimaatadaptatie (hoofdstuk 4).

Daarnaast vormen de aanwijzingen een aanvullende beperking op de reeds bestaande beperkingen waar we als gemeente mee te maken hebben:

- 2 waterwin- en grondwaterbeschermingsgebieden Pinkenberg en Dieren-Ellecom en;
- 2 Natura 2000 gebieden: de Veluwe en Rijntakken (zie afbeelding).

De bijkomende beperkingen zijn ons inziens, onacceptabel.

We begrijpen het maatschappelijk belang van de drinkreserveringsgebieden. Daarom is ons dringende verzoek om met elkaar in gesprek te gaan. Tijdens dit gesprek willen we de mogelijkheden bespreken omtrent wijziging van de aanwijzing het ASV-gebied Olburgen-Doesburg en compensatie:

- Wijziging aanwijzing ASV-gebied Olburgen-Doesburg

Met name het ASV-gebied Olburgen-Doesburg heeft de grootste impact voor onze gemeente, omdat hierin beide dorpen Dieren en Spankeren vallen.

Concreet is ons verzoek aan Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland om af te zien van de aanwijzing van het drinkwaterreserveringsgebied Olburgen-Doesburg en om de (gehele) zoom van de Veluwe aan te wijzen. Hierdoor wordt het landelijk gebied als nieuw reserveringsgebied aangewezen en vervalt aanwijzing over bebouwd gebied (Dieren en Spankeren).

Omdat de gevolgen van de aanwijzing groter zijn bij bebouwd gebied dan bij landelijk gebied, zien wij graag dat het landelijk gebied, bijvoorbeeld nabij De Steeg, aangewezen wordt als reserveringsgebied in plaats van het ASV-gebied Olburgen-Doesburg. Uit het onderzoek dat in opdracht van de provincie Gelderland is uitgevoerd, is te herleiden dat het gebied nabij De Steeg nagenoeg gelijke waarden heeft /punten scoort dan het ASV-gebied Olburgen-Doesburg.

- Compensatie

Wanneer besloten wordt om de aanwijzing niet te wijzigen, dan vragen wij aan de provincie Gelderland (financiële) ondersteuning en compensatie. Dit in procedures voor onder andere voor kleinere bedrijven en bij onderzoeken naar technische oplossingen of haalbaarheidsstudies dan wel uitvoering van (complexere en/of technische) maatregelen.

Algemeen en aanvullend vragen wij om meer transparantie en duidelijkheid bij aanvraagprocedures, onder andere voor kleine(re) bedrijven. Dit gezien de aanvullende voorwaarden voor de nieuw aangewezen gebieden en de extra investering die bedrijven hiervoor al dan niet nemen. Het is namelijk wenselijk om van tevoren beter in te kunnen schatten of een vergunning al dan niet wordt verleend.

3.1 Bodem

Grondverzet is binnen de toekomstige ASV-gebieden alleen mogelijk als de kwaliteit voldoet aan de Achtergrondwaarde. Er is dan geen melding of vergunning nodig.

Grond met de kwaliteit Wonen mag alleen worden toegepast als het binnen de eigen zone wordt toegepast en binnen het ASV-gebied vrijkomt. Daarvoor is dan wel een melding nodig. Dit geldt nu al in de grondwaterbeschermingsgebieden.

Onzes inziens is het niet nodig om een melding te vragen voor het toepassen van grond klasse Wonen binnen het ASV-gebied. Uit onze Bodemkwaliteitskaart blijkt dat de verontreiniging in alle zones met een diffuse verontreiniging klasse Wonen of Industrie zich in de bovenste meter bevindt. De bodemlaag van 1-2 m -m.v. voldoet aan de AW-2000. Hieruit blijkt dus dat de diffuse verontreiniging zich niet dieper verspreid heeft; en dat zal ze in de toekomst ook niet doen. Daarbij komt dat het grondwater in onze gemeente diep staat. De diffuse verontreiniging zal zich dus niet verspreiden richting grondwater. Grondverplaatsingen in de bovengrond van klasse Wonen, of zelfs Industrie, zal dus nooit een belemmering opleveren voor het toekomstige drinkwater. Het instellen van een meldingsplicht is dan ook buitenproportioneel. Wij verzoeken u het verbod op toepassen van grond klasse Industrie binnen de eigen zone te schrappen en de meldingsplicht te laten vervallen, of onze gemeente een generieke ontheffing hiervan te geven,

3.2 Economie

Het ontwerpbesluit van de provincie Gelderland kan leiden tot een (forse) beperking van de economische activiteiten in de gemeente Rheden. Nieuwe regels bemoeilijken de taak van de gemeente Rheden om te zorgen voor een vitaal economisch klimaat waar voldoende werkgelegenheid aanwezig. Dit is een onwenselijke situatie.

Onduidelijk is op welke wijze compensatie gaat plaatsvinden voor (individuele) ondernemers en de gemeente Rheden (voor hun eigendom) door de provincie Gelderland. Beperking van ontwikkelmogelijkheden betekent ook minder economische waarde. Het is van groot belang dat hierover eerst duidelijkheid komt.

Onduidelijk is op welke wijze een belangenafweging heeft plaatsgevonden. Het is daarom van belang om eerst inzicht te krijgen op welke wijze een belangenafweging heeft plaatsgevonden. Op welke wijze is bijvoorbeeld het Rhedense bedrijfsleven betrokken bij het proces? Uit de bijgevoegde stukken is alleen VNO NCW genoemd.

De exacte waterwinningslocaties zijn nog niet bekend, terwijl nagenoeg de gehele gemeente in de aanwijzing is opgenomen als drinkwaterreserveringsgebied. Wij vinden het van belang om eerst de exacte waterwinningslocaties te weten, zodat de impact voor de gemeente Rheden en de ondernemers inzichtelijker wordt.

De landbouw en het beschikbaar areaal bedrijventerrein in de gemeente Rheden staat onder druk (het is schaars). Door het ASV-gebied ontstaat een verdere beperking vanuit de provincie Gelderland door middel van regelgeving gaat leiden tot mogelijk nog minder geschikt aanbod. Qua ruimtelijke ontwikkeling heeft de aanwijzing van de 3 ASV-gebieden gevolgen voor bedrijvigheid, met name in het ASV-gebied Olburgen-Doesburg voor Dieren en Spankeren.

Voor alle activiteiten op de "Lijst van verboden grondwaterbedreigende activiteiten in de Omgevingsverordening" gaat een vergunningplicht gelden. Dit stelt Gedeputeerde Staten in de gelegenheid af te wegen of de activiteit, bijvoorbeeld met aanvullende beschermende maatregelen, toch in het ASV-gebied plaats kan vinden.

De lijst is veelomvattend en roept vragen op. Bijvoorbeeld hoe de betreffende lijst tot stand is gekomen in relatie tot de provinciale doelstelling (bepalen van de waterwinningslocaties)?

De vergunningplicht geldt bij nieuwvestiging van bedrijven (ook in bestaande bedrijfsgebouwen) en uitbreiding van bestaande bedrijven. Dat maakt dus de groeimogelijkheden van bedrijven, waaronder bijvoorbeeld Gazelle (SBI 309; Rijwielen- en motorrijwiel fabrieken), ongewis. Ook zijn er in het gebied nog te (her)ontwikkelen en uit te geven bedrijfslocaties (o.a. Kanaalzone; De Marke; Lepper-terrein). Als in de toekomst het gebied wordt aangewezen als grondwaterbeschermingsgebied, dan verandert de vergunningplicht in een algeheel verbod. De gemeente Rheden wordt vergeleken met de omliggende gemeenten gezien bovenstaande, fors geraakt.

Conclusie economische zaken

Gedeputeerde Staten maakt straks een afweging om al dan niet vergunning te verlenen. Nu de kaders van die afweging op voorhand niet bekend zijn, is het momenteel niet in te schatten wat de impact van de aanwijzing van de ASV-gebieden voor bestaande en toekomstige bedrijven in Dieren en Spankeren zal zijn. Dit *kan* grote -negatieve- economische gevolgen hebben voor de gemeente Rheden, de Rhedense ondernemers en daarmee het lokale economisch klimaat. Bij toekomstige aanwijzing als grondwaterbeschermingsgebied *zal* dat *nog* grotere economische gevolgen hebben. De gemeente neemt derhalve een zeer kritische houding in, waarbij we meer duidelijkheid willen krijgen over de gevolgen/impact.

Daarnaast is onduidelijk op welke wijze een gedegen belangenafweging heeft plaatsgevonden, waardoor naar onzes inziens het Ontwerpbesluit de integraliteit mist.

Derhalve heeft het College uit economisch oogpunt bezwaar tegen het ontwerpbesluit.

3.3 Ruimtelijke ontwikkeling

Voor zover blijkt uit de schriftelijke toelichting bij de voorgenomen aanwijzing, levert het aanwijzen van de ASV-gebieden weinig belemmeringen op voor andere dan de hierboven genoemde ruimtelijke ontwikkelingen. Alleen voor (grote) parkeervoorzieningen en begraafplaatsen gelden beperkingen.

In de toelichting bij de voorgenomen aanwijzing wordt gesteld dat voor woningbouw geen specifieke regels gaan gelden. Dat wordt echter anders als op termijn een aanwijzing volgt tot grondwaterbeschermingsgebied. Dan geldt thans artikel 2.37 van de omgevingsverordening (en straks artikel 5.46 van ongeveer gelijke strekking).

'Een bestemmingsplan maakt voor gronden binnen een [Grondwaterbeschermingsgebied](#) geen bestemming mogelijk die een groter risico kan vormen voor de kwaliteit van het grondwater dan de vigerende bestemming, tenzij in de toelichting bij het bestemmingsplan wordt aangetoond dat een groter risico niet kan worden voorkomen en compensatie van het mogelijk grotere risico wordt verankerd in hetzelfde of een ander, gelijkwaardig vast te stellen bestemmingsplan.'

Op grond van deze bepaling worden de mogelijkheden voor toevoeging van woningen en andere bouwwerken ernstig beperkt of zelfs onmogelijk gemaakt. Dit hebben wij bij projecten in bestaande grondwaterbeschermingsgebieden ervaren.

Daarnaast moet de bouw voldoen aan de regels en voorschriften uit de omgevingsverordening. Een aantal activiteiten zijn verboden. De verboden activiteiten die van toepassing kunnen zijn voor de bouw zijn het aanleggen van een open of gesloten bodemenergiesysteem en diepinfiltratie.

Dat maakt dus dat met uitbreiding van het areaal van het grondwaterbeschermingsgebied voor ruimtelijke ontwikkelingen in die gebieden meer regels gaan gelden dan nu het geval is. Dit is een ongewenste belemmering en kan in het ongunstigste geval ertoe leiden dat dat zeer gewenste en benodigde uitbreidingen van woningbouw niet mogelijk zijn.

Aanwijzing tot ASV-gebied leidt tot een zorgvuldigere voorbereiding en uitvoering van bouwplannen, dat wordt geregeld met het vergunningenstelsel. Dit kan resulteren in langere processen door afstemming en/of procedures en dus meer kosten voor de gemeente Rheden.

Actuele ruimtelijke ontwikkelingen

De beoogde ASV gebieden beslaan een groot gedeelte van ons gemeentelijk grondgebied. In dit gedeelte van onze gemeente zijn op dit moment reeds lopende vergunningaanvragen aan de orde of ruimtelijke initiatieven in voorbereiding.

Indien deze verordening wordt vastgesteld zoals voorgesteld, dan kunnen deze vergunningen niet meer worden verleend en kunnen deze ruimtelijke ontwikkelingen niet worden uitgevoerd.

Dit leidt tot vergaande economische en maatschappelijke gevolgen.

Wij zijn daarom van mening dat lopende projecten in de beoogde ASV gebieden, die benadeeld worden door deze strengere provinciale regels op het gebied van grondwater-uitgezonderd dienen te worden van deze regeling. Dit betreft alle aanvragen / initiatieven ingediend voor de inwerkingtreding van deze regeling.

Daarbij wordt onder andere gedacht aan de lopende procedure voor de aanleg van een dierenbegraafplaats aan de Bockhorstweg 8 te Spankeren. Hiervoor is reeds al in 2018 een aanvraag omgevingsvergunning ingediend en naar verwachting wordt deze maand, de ontwerpverklaring van geen bedenkingen afgegeven door de gemeenteraad op dit plan.

De initiatiefnemer heeft hiervoor kosten gemaakt en het college heeft al ingestemd met het voornemen en daarmee zijn verwachtingen gewekt bij de initiatiefnemer.

Conclusie ruimtelijke ontwikkeling

Voor bepaalde categorieën bedrijven en voor o.a. begraafplaatsen en grote parkeervoorzieningen worden al bij de aanwijzing tot ASV-gebied beperkingen opgelegd. Bij aanwijzing tot grondwaterbeschermingsgebied worden toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen, waaronder ook woningbouw, nog verder beperkt of zelfs onmogelijk gemaakt. Dit heeft ernstige negatieve gevolgen voor de fysieke leefomgeving en de economie van de gemeente Rheden. Ook vanuit het oogpunt van ruimtelijke ontwikkeling raden wij daarom de aanwijzing van het ASV-gebied voor de dorpen Dieren en Spankeren af. Op z'n minst verwachten we dat lopende projecten (vergunningaanvragen en ruimtelijke initiatieven) binnen de beoogde ASV gebieden worden uitgezonderd van de strengere regels omtrent grondwaterbescherming.

3.4 Klimaat: mitigatie en -adaptatie

Provinciale ondersteuning bij warmtetransitie

De gemeenteraad van Rheden heeft begin 2021 de Transitievisie Warmte vastgesteld. De toewijzing van Aanvullende Strategische Voorraden drinkwater (2 kwetsbare drinkwaterreserveringsgebieden) in onze gemeente heeft grote invloed op deze warmtetransitie. In de Transitievisie is Warmte-Koude opslag (WKO) als kansrijk alternatief voor de gehele gemeente genoemd. In hoeverre er in de gemeente ook potentie ligt voor geothermie is nog onbekend. Het onderzoek hierover loopt nog. De gemeente Rheden erkent het belang van het maken van een drinkwaterreservering, maar vraagt de provincie Gelderland wel om de gemeente nu en in de toekomst te ondersteunen in haar zoektocht naar alternatieve oplossingen voor de warmtetransitie, nu de mogelijkheden worden ingeperkt. Bijvoorbeeld met (financiële) ondersteuning bij onderzoek naar technische oplossingen of haalbaarheidsstudies dan wel de uitvoering van maatregelen met een hoge mate van complexiteit op het gebied van techniek, ruimte, financiën en/of maatschappelijk draagvlak. Hierbij kunt u denken aan een vervolgonderzoek naar de mogelijkheden voor de toepassing van TEO (Thermische Energie uit Oppervlaktewater) in onze gemeente.

Nader toelichting beperkingen m.b.t. minder diepe vormen van bodemwarmte of -energie

In het licht van de warmtetransitie vraagt de gemeente Rheden zich af of er nog wat ruimte zit om minder diepe vormen van bodemwarmte of -energie in kwetsbare drinkwaterreserveringsgebieden toch (eventueel onder voorwaarden) toe te staan.

Mogelijkheden voor ondergrondse thermische (seizoens-)opslag

De gemeente Rheden ontvangt graag een toelichting van de mogelijkheden in kwetsbare drinkwaterreserveringsgebieden voor ondergrondse (seizoens-)opslag bij technieken als bijvoorbeeld TEO.

Provinciale ondersteuning bij klimaatadaptatie-opgave

In augustus 2021 is het zesde klimaatrapportage van het gezaghebbende VN-klimaatpanel IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) uitgebracht met een duidelijk en krachtig signaal: de grens van 1,5 graad wereldwijde temperatuurstijging wordt al bereikt over ongeveer tien jaar. Dat is tien jaar eerder dan verwacht.

Op 25 oktober 2021 heeft het KNMI het Klimaatsignaal 2021 gepubliceerd. Het KNMI Klimaatsignaal '21 omvat de nieuwste inzichten voor Nederland op het gebied van onder andere zeespiegelstijging (1.20m), extreme neerslag, droogte en het stedelijk klimaat: hierbij komt naar voren dat onder andere de lentes droger worden en de extremen intensiever.

Net als vele andere gemeenten heeft de gemeente Rheden te maken met de extremen en de gevolgen van de klimaatverandering, zoals hevige buien met wateroverlast tot gevolg en langere perioden van droogte en hitte. In orde van grootte heeft gemeente Rheden deze opgaven in de dorpen Velp, Dieren, Rheden en vervolgens de kleinere kernen.

In de fysieke leefomgeving nemen we klimaatadaptatieve maatregelen, volgens de 7 ambities van het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie, om in 2050 waterrobuust en klimaatbestendig ingericht zijn. De oplossingen om de fysieke leefomgeving waterrobuust en klimaatbestendig in te richten omvatten voornamelijk water-gerelateerde maatregelen. We benutten de sponswerking van de bodem door onder andere lokaal te infiltreren en/of water bergen en als het niet anders kan vertraagd af te voeren, af te koppelen en/of te ontstenen en vergroenen.

Dieren en Spankeren vallen volledig binnen de kartering van het ASV-gebied Olburgen-Doesburg, met de daarbij behorende aanvullende voorwaarden en verboden (zoals diepinfiltratie). Door de aanvullende voorwaarden/regels wordt de klimaatadaptatie-opgave en bepaalde gemeentelijke taken zoals het omgaan met afvloeiend hemelwater, complexer en (nog) duurder. Daarnaast is (extra) maatwerk en afstemming benodigd (langere procedures).

Conclusie klimaatadaptatie

Als de aanwijzing als ASV-gebied over de dorpen Dieren en Spankeren niet wordt gewijzigd gaan we ervanuit dat de Provincie de gemeente Rheden nu en in de toekomst ondersteunt met alternatieve oplossingen. Bijvoorbeeld met (financiële) ondersteuning bij onderzoek naar technische oplossingen of haalbaarheidsstudies dan wel uitvoering van (complexere en/of technischere) maatregelen.

4. Afsluitend

Het ontwerpbesluit heeft grote gevolgen voor de benutting van de genoemde gebieden. Gezien deze gevolgen gaat het college de gemeenteraad actief betrekken. Deze zienswijze is vooruitlopend op een zienswijze van de raad.

Gelet ook op de gevolgen voor onze gemeente wil het college in gesprek met de provincie Gelderland.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Rheden,

Carol van Eert,
burgemeester.

Nadja Renkema,
secretaris.